

Till: Kommunstyrelsen, bygg- och miljönämnden, socialnämnden, äldre- och omsorgsnämnden
För kännedom: Kommunfullmäktige

Granskning av kommunens hantering av covid-19

De förtroendevalda revisorerna har låtit EY genomföra en granskning med syftet att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering, styrning, och intern kontroll under hanteringen av covid-19. Granskningen har även berört verksamheter som socialnämnden, äldre- och omsorgsnämnden samt bygg- och miljönämnden ansvarar för. Dessa nämnder har tillskrivits rekommendationer utifrån noterade brister i nämndernas planering och uppsikt; inga bedömningar har gjorts avseende om deras operativa verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt. Revisionen har för avsikt att återkomma till sådana frågor i kommande revisionsprojekt.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen, i allt väsentligt, har säkerställt en tillräcklig planering och styrning av krisberedskapen under hanteringen av covid-19. Upplands-Bro kommun valde att hantera krisen inom ramen för ordinarie politiska styrning och genom att aktivera krisledningsgruppen samt områdesspecifika staber, i enlighet med de tre grundprinciperna för krishantering. Vi ser positivt på detta.

Kommunens krishantering fokuserar på att beslutsfattare förstår det generella skeendet vid en kris. Beredningsplanerna redogör däremot inte i detalj för hur händelseutvecklingen kom att se ut vid en pandemi motsvarande scenariot med covid-19. Vi noterar även att smitta inte bedömts som en av de mer väsentliga riskerna (utifrån konsekvens och sannolikhet). Vi bedömer trots detta att krisorganisationens arbetssätt svarade mot den modell för krishantering som kommunen har valt. Däremot framgår det att kommunen hade ett behov av att vidta snabbare åtgärder för att tillförsäkra personalförsörjningen inom äldreomsorgen.

Vi ställer oss däremot frågande till om socialchef har delegerad beslutsrätt för att besluta om avrådan från besök i kommunens vårdboenden. Påverkan för individer är påtaglig och vi anser inte att det kan likställas med ett verkställighetsbeslut.

Enligt vår bedömning har kommunens åtgärder för att säkra effektivitet och laglighet i ärendeberedningsprocessen på det stora hela varit ändamålsenliga. Sedan pandemins utbrott har ett antal åtgärder vidtagits för att säkerställa en välfungerande politisk beslutsgång. Det har dels vidtagits regelmässiga åtgärder för att möjliggöra distansmöten, dels har det vidtagits praktiska åtgärder för att säkerställa effektiva och lagenliga möten. I rådande läge finns ett antal juridiska frågor kopplade till möteshanteringen som inte är rättsligt klarlagda. Vi lämnar avseende dessa frågor inga starka rekommendationer på grund av det osäkra rättsläget.

Under pandemin gavs kommunerna i uppdrag att ansvara för tillsyn av smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Vår bedömning är att det finns ett antal brister i denna tillsyn utifrån ett internkontrollperspektiv. Planeringen och genomförandet av tillsynen bedrivs på ett osystematiskt sätt, utan kännedom av vilka verksamheter som omfattas av tillsynen och utan analys till grund för tillsynens omfattning och prioritering. Dessutom har vissa serveringsställen granskats upp emot sju gånger (utan att brister noterats), samtidigt som andra serveringsställen inte granskats överhuvudtaget. En ytterligare brist är att nämnden under 2020 inte uppdaterat delegationsordningen utifrån den nya lagen om smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Avslutningsvis kan konstateras att personalresurser flyttades från andra tillsynsområden för att möta kravet på att genomföra tillsyn av smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Personal flyttades från livsmedelskontrollen vilket innebär att enbart 50 procent av den planerade kontrollen genomfördes. Enligt vår bedömning är det väsentligt att nämnden säkerställer att det under 2021 finns en plan samt tillräckliga förutsättningar för att genomföra den planerade livsmedelskontrollen.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Fortsätta följa den rättsliga utvecklingen avseende distansdeltagande vid nämndsammanträden.
- ▶ Överväga att kategorisera pandemi som en mer väsentlig risk i kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys sett till konsekvenserna som denna pandemi fick.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi bygg- och miljönämnden att:

- ▶ Delegera beslutanderätt i ärenden enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen i syfte att säkerställa en effektiv ärendehandläggningsprocess.
- ▶ Säkerställa att tillsynen enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen bygger på en ändamålsenlig planering.
- ▶ Säkerställa att samtlig lagstyrd tillsyn inom nämndens ansvarsområde genomförs i tillräcklig omfattning.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi äldre- och omsorgsnämnden samt socialnämnden att:

- ▶ Säkerställa att beslut av principiell och unik karaktär, så som avrådan om besök i vårdboenden, fattas direkt av nämnden och inte genom delegation.

Vi önskar svar från kommunstyrelsen och nämnderna senast 2021-08-31.

För Revisorerna i Upplands-Bro kommun

Thomas Ljunggren

Tord Svengren

Bilaga: Revisionsrapport nr 4/2021 – Granskning av kommunens hantering av covid-19.